

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

fectus & complementum voluntatis internæ.
De qua

Suppono primò. Peccari externo peccato omissionis, quo tempore urget obligatio præcepti, & non impletur, si post causam omissionis liberè postquam adhuc est in parte omittentis, ut posset ab actu impeditivo operis præcepti desistere, & implere præceptum. Veluti cum quis tempore audiendi Sacrum dat operam ludo, venationi, &c.

2. Suppono secundò. Non peccari externo peccato omissionis, sed solâ internâ voluntate omittendi, quando prima voluntas omittendi fuit seriò retractata, & non est amplius in parte omittentis omissionem impedire. Ita si quis Clericus ex voluntate non recitandi Breviarium in itinere nautico Breviarium in aquas projecit, & postea seriò doleat de tali projectione, sequens ommissio Breviarii non amplius ipsi imputatur in culpam; siquidem per retractionem primæ voluntatis abruptitur moralis influxus voluntatis in illam omissionem, sicque definit esse voluntaria in causa. Unde status quæstionis est pro illo casu, quando quis liberè posuit causam omissionis, neque voluntatem omittendi retractavit, interea tamen ad implendum præceptum factus est impotens, v. g. per somnum aut ebrietatem, quâ ligatur usus rationis, utrum peccet peccato omissionis non illo solùm tempore, quo liberè posuit causam omissionis, [de quo nullum est dubium] sed etiam quo omittit præceptum, quamvis illo tempore præceptum implere non possit?

3. CONCLUSIO. Quando ommissio externa manet voluntaria in causa, peccatur eo quoque tempore, quo fit ommissio præcepti, non obstante impotentia implendi præceptum, v. g. per somnum vel ebrietatem.

4. Authoritas D. Thomæ q. 76. a. 2. ad 3. dicens: Sicut in peccato transgressionis [h. e. commissio] peccatum non consistit in solo actu voluntatis, sed etiam in actu volito, qui est imperatus à voluntate; ita in peccato omissionis non solum actus voluntatis est peccatum, sed etiam ipsa ommissio, in quantum est equaliter voluntaria. Et in 2. 2. q. 79. a. 3. habet: Dicendum, quod ommissio ei imputatur ad culpam, quando fuit tempus operandi, tamen propter causam præcedentem, ex qua ommissio sequens redditur voluntaria. Unde

5. Ratio conclusionis est primò. Ad peccatum sufficit voluntarium in causa: sed externa ommissio prævisa in causa liberè posita est voluntarium in causa: ergo est peccatum. Utraque præmissa constat à paritate aliorum peccatorum: nam & homicidium in ebrietate prævisum, & pollutio in somnis causata per præcedentes impuras cogitationes sunt vera peccata.

Secundò. Qui Sacrum præceptum omittit in somno, cui se liberè tradidit, prævidens probabiliter in illo futuram omissionem Sacri, is peccat peccato externo omissionis: sed non peccat peccato formali & completo omissionis, quo tempore causam ponit, & se somno tradit: ergo illo tempore, quo Sacrum actu omittit. Major videtur certa, quia peccat contra præceptum affirmativum audiendi Sacrum, & tenetur in foro penitentiali se non de sola voluntate, vel posita causa omittendi, sed ipsa etiam omissione accu-

sare, & si qua censura actuali omissioni foret annexa, haud dubie illam incurreret; sicut & beneficarius tali modo omittens Breviarium tenetur ad restitutionem. Minor quoque probatur quia pro illo tempore, quo causa omissionis ponitur, potius peccatur contra præceptum negativum non ponendi causam omissionis, quod virtualiter includitur in præcepto positivo audiendi Sacrum. Neque propter illius causam positionem posset in confessionali se accusare, quod Sacrum omisisset: ergo eo tempore non peccat formali & completo peccato omissionis. Unde S. D. loc. proximè cit. Si quis, inquit, per vim excitatus abstractus à somno compelleretur audire Sacrum, talis non peccaret peccato omissionis, idcirco, non teneret penas, si que forent impositæ omittentibus.

Ratio est tertio. Si ipsa ommissio Sacri, tempore somni liberè & cum prævisione securæ omissionis præsentis, non esset mala, neque voluntate omittendi esset mala: consequens est absurdum: ergo. Sequela probatur primò: quia voluntas, quæ non fertur in objectum malum, non est mala: sed per Adversarios ista ommissio non esset mala: ergo neque voluntas omissionis. Secundò: quia desiderare tantum effectum alicuius peccati, non est malum: sed qui vellet omissionem Sacri præcepti causatam in somno, iuxta Adversarios tantum vellet effectum peccati: ergo illa voluntas non esset mala. Major probatur exemplis: quia licet mulieri desiderare partum prolis per adulterium conceptæ, licet etiam desiderare effectum sanitatis & nutritionis à caribus comestis contra interdictum Ecclesie, quorum uterque effectus provenit ex causa peccaminosa.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò. In Clementi, si furiosus, de homicidio, dicitur, quod homicidium factum à puero, furioso, insano, aut dormiente non inducat irregularitatem. Et de incestu Loth Patriarcha in ebrietate commisso dicitur Aug. l. 22. contra Faust. c. 24. Inebriatus Loth filia ejus, & se nesciens miscevit, quo propter culpandum est Loth, non tamen quantum ad incestum, sed quantum illa meretur ebrietas. Et quibus videtur inferri; id quod fit in somno aut ebrietate non esse peccatum, sed effectum peccati.

Respondeo, Clementinam loqui in casu homicidii non prævisi, adeoque nec in se, nec in causa voluntarii. Similiter Loth excusatur à peccato incestus, siquidem iste nullo modo fit ab ipso prævisus.

Obijc. secundò. Eo modo habetur ratio peccati, quo modo habetur ratio liberi & voluntarii, sed ommissio non libera est & voluntaria in se, sed in causa: ergo pariter non est peccaminosa in se, sed in sua causa.

Respond. datâ, non concessâ maj. dist. min. Ommissio non est libera in se, h. e. libertate immediate accepta à voluntate, concedo; non est libera in se, h. e. libertate nec mediate in se deprecata, nego, ergo non est peccaminosa in se, quâ ratione peccati immediate accepta concedo; nec mediate in se recepta, nego consequent.

Dices. Peccatum actuale requirit voluntarium actuale: sed illa omiffio non est actu voluntaria: ergo nec est actuale peccatum. Respond. requirit voluntarium actuale, actualitate voluntarii vel formalis, vel virtualis, concedo; solum formalis, nego. Illud consistit in presenti actu voluntatis; istud verò in permanentia actus præteriti in aliquo suo effectu.

Instabis. Qui non habet potentiam implendi præceptum, non peccat contra præceptum; nam ad impossibile nemo tenetur: sed in somno vel ebrietate nemo habet potentiam implendi præceptum: ergo tunc nemo peccat.

Respond. dist. maj. qui non habet potentiam tam antecedentem, quam consequentem, non peccat, concedo; qui non habet potentiam consequentem, nego. hæc enim cum sit ab ipsa voluntate causata, non impedit liberum voluntarium, nam etiam te lex obligat cum non potes, si per te fecerit, quod non potes.

8. Objicies tertio. Votum in ebrietate emissum non valet; neque formæ Sacramentorum in somno, vel ebrietate pronuntiata; tamen quis prævideat, se in somno talia verba locuturum, vel habeat intentionem ejusmodi verba proferendi supra debitam materiam, & faciendi quod facit Ecclesia: ergo neque omiffio facta tempore somni vel ebrietatis imputari potest in peccatum.

Respondeo negando consequentiam. Et ad primum disparitas est, quod votum ad sui substantiam requirit formalem & directam voluntatem se obligandi, quæ non reperitur in verbis tantum materialibus à dormiente vel ebrio prolatis; e contra ad peccatum sufficit voluntarium indirectum, virtuale, & in causa. Ad secundum ratio disparitatis est, quod Christus ad esse Sacramentale elevavit verba formaliter significantia, qualia non sunt verba ab ebrio & dormiente more pstraci prolata: item voluit, ut Minister in Sacramento conficiendo haberet moralem certitudinem debitæ materiæ, qualem habere non potest constitutus in tali statu.

9. Dices. Ad merendum non sufficit libertas indirecta: ergo neque ad peccandum. Respon-

deo negando consequentiam. Disparitatem dat S. D. hic q. 71. a. 5. ad primum dicens: *Plura requiruntur ad bonum, quam ad malum, eò quod bonum contingit ex integra causa, malum vero ex singularibus defectibus. Et ideo peccatum potest contingere, sive aliquis faciat, quod non debet, sive non faciendo, quod debet: sed meritum non potest esse, nisi aliquis faciat voluntarie, quod debet.* Hæc S. D. Quorum sensus & ratio ulterior est: quod honestas nunquam est voluntaria, nisi voluntas directè moveatur ab honestate objecti, prout in Tract. priori ostensum est, & consequenter meritum & honestas non reperitur nisi in voluntario directo; at verò malitia, cum nec sit nec propriè possit esse directè & motivè voluntaria, cum nemo intendens malum operetur, tantum possit esse & sit voluntaria terminativè: atqui voluntarium terminativum duplici modo fieri potest, sive faciendo quod non debet, h. e. directè faciendo actum prohibitum, sive non faciendo quod debet, h. e. omitendo actum præceptum, quod est voluntarium indirectum, & indirectè terminans voluntatem.

Colliges ex dictis primò. Omiffionem vel effectum aliquem non ideo dici voluntarium in causa, quasi tota ratio voluntarii absolvatur in causa, sed quia ipsi ratio liberi & voluntarii convenit per denominationem extrinsecam à causa in effectum derivata, ita ut in ipso terminetur, ac consummetur voluntarium. Unde etiam peccatum omiffionis inchoativè quidem est in causa, consummativè verò in ipsa omiffione externa.

Colliges secundò. Quod de omiffione dixi. II. mus, ob paritatem rationis etiam esse dicendum de positivis effectibus voluntariis in causa. Ideoque non sufficit in confessione exponere causam malam, è qua sequitur effectus malus, sed oportet insuper exprimere effectum, qui in illa pravissus fuit, aut prævideri debet, e.g. non sufficit se accusare de impuris cogitationibus, quæ fuerunt causa turpium motuum in somno fecutorum, sed etiam oportet ipsos motus exprimere, in quibus impuritas in voluntate inchoata consummat.

DISPUTATIO XIX.

DE

Distinctione peccatorum.

ad q. 72.

Inspeimus naturam peccati secundum communem ipsius rationem, ut est in se ipsa, nunc ad magis particularem & specificam ipsius rationem cum S. D. progredimur, & principia, unde specifica peccatorum distinctio peti debeat, statuimus. Addimus etiam ob materiæ connexionem regulas, ex quibus numerica peccatorum distinctio cognosci queat, quas aliqui differunt ad Tractatum de penitentia.

Bb 3

ARTI-